

การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา*

สมชัย วงษ์นายะ¹

ทวนทอง เขาวงกิตพงศ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) มีผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 22 คน โดยในขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 22 คน พิจารณาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 2 นำผลคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิมาร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตอบเป็นรอบที่สอง แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ขั้นตอนที่ 3 ส่งแบบสอบถามกลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมตอบแบบสอบถามอีกครั้งเป็นรอบที่สาม โดยมีค่ามัธยฐานค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และคำตอบเดิมของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทบทวนคำตอบเดิมแล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า

ด้านนักศึกษามี 8 กลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด คือ มีการติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอและเลือกวิธีการปรึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มี 8 กลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด คือ ให้ความสำคัญและเป็นกัลยาณมิตรกับนักศึกษาในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ด้านภาควิชา/สาขาวิชามี 9 กลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด คือ จัดทำแผนพัฒนาการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ด้านคณะ/บัณฑิตวิทยาลัยมี 10 กลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด คือ กำหนดนโยบายและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ให้ชัดเจนและให้ถือปฏิบัติให้เป็นเอกภาพ

คำสำคัญ: กลยุทธ์ / การทำวิทยานิพนธ์ / ระดับบัณฑิตศึกษา

* บทความวิจัย สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พ.ศ. 2555

¹ รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

A Development of Strategy for Thesis Conducting Enhancement in the Graduate Level*

Somchai Wongnaya¹

Tuanthong Chaowakeeratiphong¹

Abstract

The aim of this research was to develop a strategy to enhance the thesis conducting in the graduate level. Delphi technique was employed in this study and the data were collected from 22 experts. In step 1, related documents and research were analyzed in order to make a draft of the strategy to enhance the thesis conducting in the graduate level, and then the strategies were reviewed and improved by 22 experts. In step 2, the 5-point rating scale questionnaire was developed from the draft strategies. The experts were requested to finish the questionnaire as the second round. The data were then analyzed using median and inter-quartile range. For the last step, the questionnaires which presented median, inter-quartile range, and the second round answers of each expert were sent to the experts to review their answers. The data were analyzed using median and inter-quartile range

The research findings were as follows:

There were eighth strategies for the student aspect. The strategy with the highest median was contacting with the advisor regularly and asking for the thesis consulting that suited the advisor's characteristics. For the advisor aspect, there were 8 strategies and the strategy with the highest median was focusing on the advisee and being kind to the advisee. For the department / program aspect, there were nine strategies, and the strategy with the highest median was developing clear thesis conducting plan. For the faculty / graduate school aspect, there were ten strategies, and the strategy with the highest median was setting up clear policy and roles of the people involved in thesis conducting. Moreover, they should comply with those policy and roles.

Keywords: strategy / thesis conduct / graduate level

* Research Article, Educational Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Kampheang Phet Rajabhat University, Thailand, 2012

¹ Assoc. Prof., Faculty of Education, Kampheang Phet Rajabhat University

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 28 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม ทำให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการและการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีความใฝ่รู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ หรือการสร้างความรู้ขึ้นเป็นหลัก และการพัฒนาหรือสร้างความรู้ ส่วนใหญ่กระทำโดยผ่านกระบวนการวิจัย ดังนั้น การวิจัยจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2543: 7)

ในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนได้เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อตอบสนองความต้องการทางการศึกษา และตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาบุคลากรขององค์กรต่าง ๆ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจัดว่าเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญสูงสุดกับการเตรียมนักศึกษาให้มีความรู้และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยปัญญาโดยใช้กระบวนการวิจัย หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาทุกหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นระดับมหาบัณฑิตทั้งแผน ก และแผน ข หรือระดับดุษฎีบัณฑิตทั้งแบบ 1 และแบบ 2 จึงมีข้อกำหนดให้นักศึกษาต้องทำการวิจัยที่แสดงถึงความคิดริเริ่ม โดยอาจทำในรูปวิทยานิพนธ์ หรือโครงการวิจัยขนาดเล็ก ด้วยเหตุนี้ ความสำเร็จของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานอกจากจะวัดจากตัวมหาบัณฑิตแล้ว ยังต้องวัดจากคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการของวิทยานิพนธ์ หรือรายงาน/โครงการวิจัยที่นิสิตนักศึกษาได้จัดทำตามข้อกำหนดของหลักสูตรด้วย (สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546: 3)

วิทยานิพนธ์นับเป็นผลงานทางวิชาการที่จะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพราะวิทยานิพนธ์นั้นเป็นผลงานการวิจัยที่มีสาระแสดงความริเริ่มสร้างสรรค์เป็นเอกลักษณ์ของผู้วิจัย ผู้วิจัยต้องตระหนักอย่างยิ่งในการเลือกหัวข้อ กำหนดขอบข่ายของงานที่ศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้ง วิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกย่อมต้องการคุณภาพที่แตกต่างกันตามลำดับด้วย (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553: 1) แม้ว่าการทำวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ก็คือการทำการวิจัยที่มีองค์ประกอบและขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักการศึกษาและหลักวิทยานิพนธ์ และทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์การดำเนินการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดของขั้นตอนการทำวิทยานิพนธ์อย่างครบถ้วน สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมีข้อกำหนดเฉพาะหรือมาตรการสำหรับควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อเร่งรัดการสำเร็จการศึกษา อย่างไรก็ตามการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนหลายแห่งยังประสบปัญหาหลายประการ เช่น นักศึกษาใช้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์มากกว่าข้อกำหนดของสถาบัน นักศึกษาบางคนทำ

วิทยานิพนธ์ไม่สำเร็จ บางคนทำวิทยานิพนธ์เมื่อจะหมดเวลาที่กำหนด บางคนทำวิทยานิพนธ์ไม่มีคุณภาพ บางคนมีปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษา สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมีนักศึกษาตกค้างสะสมอยู่มาก ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้นำไปใช้ในการจัดการกับสิ่งที่ตนเองต้องรับผิดชอบ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาสามารถทำวิทยานิพนธ์ให้มีคุณภาพตามเวลาที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการกำหนดประเด็นที่ศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกประเด็นต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านนักศึกษา 2) ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3) ด้านภาควิชา/สาขาวิชา 4) ด้านคณะ/บัณฑิตวิทยาลัย จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาและแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา (สิริรัตน์ คุณจักร. 2539; สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2543; สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย. 2546; ทรงธรรม ชีระกุล. 2547; อรุณศรี พุ่มนวล. 2552) รวมทั้งการวิเคราะห์ประเด็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา นอกจากนี้ยังได้ศึกษาแนวคิดในการพัฒนากลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. 2553) และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) (ชัยลิขิต สร้อยเพชรเกษม. 2555)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา โดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นอาจารย์และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 22 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
2. เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารภาควิชา/สาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษา

3. เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารบัณฑิตวิทยาลัย หรือ คณะที่มีการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

4. เป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และการส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การยกร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับในขั้นตอนนี้มีวิธีการดังนี้

1) ศึกษาทฤษฎีแนวคิดหลักการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และการส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นทำการสังเคราะห์ผลการศึกษาดังกล่าวเพื่อจัดทำร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา

2) นำร่างกลยุทธ์ที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 22 คน โดยในแต่ละคำถามมี 3 ตัวเลือก ได้แก่ เห็นด้วยและใช้ได้เลย เห็นด้วยแต่ควรปรับปรุง (โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิปรับข้อความใหม่) และไม่เห็นด้วยควรตัดทิ้ง นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอแนะกลยุทธ์เพิ่มเติมโดยผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

3) นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 22 ชุด มาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณากลยุทธ์ที่ใช้ได้ ต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยและใช้ได้เลย หรือเห็นด้วยแต่ควรปรับปรุง อย่างน้อยร้อยละ 80 ส่วนแบบสอบถามแบบปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบกลยุทธ์การส่งเสริมวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับในขั้นตอนนี้มีวิธีการดังนี้

1) นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ใช้ได้เลย กลยุทธ์ที่ใช้ได้แต่ปรับข้อความใหม่ และกลยุทธ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม ตัวเลือกของแบบสอบถามประกอบด้วย เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

2) จัดส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์

3) นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 22 ชุด มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter-quartile Range)

ขั้นตอนที่ 3 การยืนยันกลยุทธ์การส่งเสริม การทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับในขั้นตอนนี้มีวิธีการดังนี้

1) นำแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่ได้รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับใหม่ โดยใช้ข้อความเหมือนกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้ทรงคุณวุฒิท่านนั้นตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วส่งกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิท่านเดิม ทั้ง 22 คน ตอบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทบทวนคำตอบ โดยในแบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิจะทราบว่าตนเองมีความคิดเห็นแตกต่างหรือไม่แตกต่างจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งถ้าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นแตกต่างสามารถเปลี่ยนแปลงคำตอบได้ แต่ถ้ายืนยันคำตอบเดิมที่อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ก็ให้เหตุผลประกอบด้วย

2) นำแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่ได้รับกลับคืนมาทั้ง 22 ชุดมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยกลยุทธ์ที่ใช้ได้จะต้องมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการยกร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ดำเนินการโดยข้อมูลที่เป็นเอกสารใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้การหาค่าร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา
2. การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจสอบกลยุทธ์การส่งเสริมวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
3. การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการยืนยันกลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ใช้การหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

กลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ด้านนักศึกษา

กลยุทธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีดังนี้ 1) มีการติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ และเลือกวิธีการที่ใช้ปรึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา 2) พัฒนานตนเองให้มีเป้าหมาย ความมุ่งมั่น อดทน มีแรงบันดาลใจและมีทัศนคติทางบวกในการทำวิทยานิพนธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 3) จัดการบริหารเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมอยู่เสมอ 4) มีการประเมินความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์และปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ 5) พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์ และวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการนำเสนอผลงานวิจัย 6) สร้างความพร้อมด้านปัจจัยสนับสนุนทุกด้านให้เอื้อต่อการทำวิทยานิพนธ์

- 7) จัดทำแผนพัฒนาชีวิตและแผนการทำวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดและเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และ
- 8) สร้างเครือข่ายเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างบุคคล

2. ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กลยุทธ์สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีดังนี้ 1) ให้ความสำคัญและเป็นกัลยาณมิตรกับนักศึกษาในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 2) พัฒนาความรู้ความสามารถด้านวิจัยและศาสตร์ที่ศึกษานักศึกษาในสาขานั้นทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง 3) ใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมกับลักษณะของนักศึกษา 4) มีแผนในการให้คำปรึกษากับนักศึกษา และมีการบริหารเวลาในการทำบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 5) มีการติดตามและการประเมินการทำวิทยานิพนธ์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และหาวิธีการปรับปรุงอยู่เสมอ 6) พัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นเครื่องมือในการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ 7) ส่งเสริมให้นักศึกษามีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ การมีเป้าหมาย มีความมุ่งมั่น อดทน และการสร้างแรงบันดาลใจในการทำวิทยานิพนธ์ และ 8) สร้างเครือข่ายกับบุคคลอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการวิจัยและการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. ด้านภาควิชา/สาขาวิชา

กลยุทธ์สำหรับภาควิชา/สาขาวิชาที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีดังนี้ 1) จัดทำแผนพัฒนาการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาที่รับผิดชอบให้ชัดเจน 2) แต่งตั้งที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการพิจารณาโครงร่างวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่มีศักยภาพ 3) มีระบบการติดตามและประเมินความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา และนำผลมาปรับปรุงแก้ไข 4) กำหนดขอบเขตของการวิจัยที่นักศึกษาในสาขาสามารถทำวิทยานิพนธ์ได้ให้ชัดเจน 5) กำหนดระบบการนำเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์และวิทยานิพนธ์ให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ 6) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา 7) จัดกิจกรรมการพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักศึกษาอยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องที่เป็นจุดอ่อนของนักศึกษา 8) จัดกิจกรรมเสริมศักยภาพและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับอาจารย์ในภาควิชา/สาขาวิชา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการพิจารณาโครงร่างและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ 9) กำหนดคุณลักษณะของมหาบัณฑิตและคุณวุฒิปบัณฑิตที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในการทำวิทยานิพนธ์

4. ด้านคณะ/บัณฑิตวิทยาลัย

กลยุทธ์สำหรับคณะ/บัณฑิตวิทยาลัยที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีดังนี้ 1) กำหนดนโยบายและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ให้ชัดเจนและถือปฏิบัติให้เป็น

เอกภาพ 2) พัฒนาระบบการสอบ โครงร่างวิทยานิพนธ์และการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ให้มีประสิทธิภาพ 3) จัดทำแผนการส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ให้เป็นระบบและครบวงจร 4) มีการประเมินการจัดทำวิทยานิพนธ์อย่างเป็นระบบและนำผลมาปรับปรุงแก้ไข 5) ส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่บทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาให้หลากหลายรูปแบบ 6) จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความสามารถของนักศึกษา อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 7) จัดประชุม สัมมนา หรือศึกษาวิจัยเพื่อแสวงหารูปแบบวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนากระบวนการส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา 8) จัดทำฐานข้อมูลของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามผลความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ 9) พัฒนาระบบการให้บริการกับนักศึกษามหาวิทยาลัยให้รวดเร็วและมีคุณภาพ และ 10) ประสานกับสำนักวิทยบริการหรือหอสมุดในการจัดหาหนังสือ ตำรา และงานวิจัยให้เอื้อต่อนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้า

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา พบว่ากลยุทธ์ทุกด้าน ประกอบด้วยด้านนักศึกษา ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ด้านภาควิชา/สาขาวิชา และด้านคณะ/บัณฑิตวิทยาลัย ใช้ได้หมดทุกกลยุทธ์ โดยค่ามัธยฐานส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนน้อยที่มีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมาก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในกระบวนการพัฒนากลยุทธ์มีการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 รอบ โดยขั้นตอนแรก เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดกลยุทธ์ หลังจากนั้น มีการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 22 คน ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อคัดเลือกกลยุทธ์และเสนอแนะกลยุทธ์เพิ่มเติม ในขั้นตอนที่ 2 นำกลยุทธ์ที่ได้จากขั้นตอนแรก ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม ประเมินว่ากลยุทธ์ที่ยกมาขึ้นมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด หลังจากนั้นนำผลการตอบแบบสอบถามของผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ซึ่งผลการตอบอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด หลังจากนั้นในขั้นตอนที่สาม ได้นำกลยุทธ์ที่ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม ทบทวนคำตอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าในกระบวนการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์มีการกลั่นกรองกลยุทธ์ถึง 3 รอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์

2. กลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ด้านนักศึกษา พบว่า กลยุทธ์ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด ได้แก่ มีการติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างสม่ำเสมอ และเลือกวิธีการปรึกษาให้เหมาะสมกับลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์กับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จะทำให้การทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

มีความก้าวหน้า และทำให้การทำวิทยานิพนธ์ในแต่ละขั้นตอนเป็นระบบและมีคุณภาพ ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของสุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2546: 51) ที่เสนอว่า อาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษาควรมีการตกลงร่วมกันถึงวิธีการ โดยทั้งอาจารย์และนักศึกษาต้องมีความเคารพในความคิดซึ่งกันและกัน นักศึกษาต้องรับรู้ถึงวิธีการที่ต้องปฏิบัติต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น โดยมีการพบปะกันสม่ำเสมอตามเวลาที่นัดหมาย รักษาความสัตย์ตรงต่อเวลา ส่งงานตามที่มอบหมาย นักศึกษาควรเตรียมตัวให้พร้อมก่อนพบกับอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ เตรียมประเด็นที่จะซักถาม อภิปราย เตรียมรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้ว รวมทั้งรู้กาลเทศะในการเข้าพบอาจารย์

3. กลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ในด้านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พบว่ากลยุทธ์ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด ได้แก่ ให้ความสำคัญและเป็นกัลยาณมิตรกับนักศึกษาในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความสำคัญกับนักศึกษาและเป็นกัลยาณมิตรจะทำให้ นักศึกษากล้าเข้าพบ และปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง และเมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ความสำคัญกับการทำวิทยานิพนธ์ ก็จะทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบคุณภาพของวิทยานิพนธ์ในทุกขั้นตอน และใช้เวลากับนักศึกษาในการทำวิทยานิพนธ์มากขึ้น นอกจากนี้กลยุทธ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดของเบอร์เกสส์ โพล และฮ็อกกี (Burgess, Pole & Hockey, 1994 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546: 49-50) ที่กล่าวถึงยุทธวิธีที่อาจารย์ที่ปรึกษาใช้ขณะให้คำปรึกษา ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาทำตัวเป็นเพื่อนคู่คิดและช่วยวิจารณ์ความคิดของนิสิตนักศึกษา การใช้ยุทธวิธีสร้างความสัมพันธ์และให้การสนับสนุนนิสิตนักศึกษาทั้งด้านวิชาการและส่วนตัว และการให้ความช่วยเหลือในกรณีที่นิสิตนักศึกษามีปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือ เช่น นิสิตนักศึกษาอาจมีปัญหาด้านการเขียน หรือด้านมโนทัศน์เกี่ยวกับงานวิจัยที่ทำ และไม่สามารถพัฒนาด้วยตัวเองได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของทรงธรรม ชีระกุล (2547) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาควรทุ่มเทเวลา เอาใจใส่ดูแล และให้คำปรึกษาแนะนำนิสิตอย่างเต็มที่

4. กลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ด้านภาควิชา/สาขาวิชา พบว่ากลยุทธ์ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด ได้แก่ จัดทำแผนพัฒนาการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารงานในทุก ๆ งานจำเป็นต้องมีการวางแผนเป็นขั้นตอนแรก เพื่อในการดำเนินงานมีเป้าหมายที่ชัดเจน และมีวิธีดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ของภาควิชา/สาขาวิชา จึงจำเป็นต้อง

ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนพัฒนาการทำวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของปกรณ์ ปรียากร (2553: 2) ที่กล่าวว่า การวางแผน คือ งานอันดับแรกที่มีความสำคัญยิ่งในการทำหน้าที่ของนักบริหาร นักวิชาการ และนักบริหารส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าความสำคัญขององค์การทั้งหลายจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อองค์การต่าง ๆ ใช้แผนต่าง ๆ เป็นเข็มทิศนำทาง หรือเป็นตัวกำหนดแนวทางไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

5. กลยุทธ์การส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ด้านคณะ/บัณฑิตวิทยาลัย พบว่า กลยุทธ์ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุด ได้แก่ กำหนดนโยบายและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ให้ชัดเจนและให้ถือปฏิบัติให้เป็นเอกภาพ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บัณฑิตวิทยาลัยหรือคณะที่มีการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีสาขาที่เปิดสอนในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกหลายสาขา จึงมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งบุคลากรในบัณฑิตวิทยาลัยหรือคณะ รวมทั้งบุคลากรในสาขาต่าง ๆ ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ให้ชัดเจน และถือปฏิบัติให้เป็นเอกภาพ เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์แต่ละสาขามีคุณภาพในมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้กลยุทธ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดของศรีโพธิ์ วายุพัถร์ (2555) ที่กล่าวว่า การกำหนดนโยบายและการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายในการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารหน่วยงาน และการจัดทำวิธีหรือแนวทางในการทำงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามนโยบายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. คณะ/บัณฑิตวิทยาลัย ภาควิชา/สาขา ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ควรวิเคราะห์สภาพการส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ในปัจจุบัน และเลือกใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
2. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ควรพิจารณาว่า นักศึกษาที่ทำวิทยานิพนธ์ มีปัญหาอุปสรรคในการทำวิทยานิพนธ์อย่างไร ปัจจุบันอาจารย์ที่ปรึกษาได้ใช้กลยุทธ์ใดในการส่งเสริมนักศึกษาแล้ว เพื่อจะได้ออกใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสมกับลักษณะนักศึกษาแต่ละคน
3. นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ควรวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของตนเองในการทำวิทยานิพนธ์ แล้วเลือกใช้กลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

ชัยลิจิต ศรีอวยเพชรเกษม. (2555). การวิจัยด้วยวิธีเดลฟาย: การไข่มติสอดคล้องโดยเสียงข้างมาก.

วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ปีที่ 7 (18): 1-13.

ทรงธรรม ชีระกุล. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- ปกรณีย์ ปรียากร. (2553). การวางแผนกลยุทธ์แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์. (พิมพ์ครั้งที่ 14).
กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2543). รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับ
บัณฑิตศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- ศรีโพธิ์ วายุกัตต์. (2555). นโยบายและการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพ. (ออนไลน์)
แหล่งที่มา: <http://www.trclabourunion.com/d812.com>. (2555. พฤศจิกายน 16).
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2553). การบริหารเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร:
อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2544). แนวทางการทำวิทยานิพนธ์ให้ประสบความสำเร็จ. วารสารมนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์. 18(3): 98-101.
- สิริรัตน์ คุณจักร. (2539). การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ระหว่างนิสิต
ระดับมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาภายในสอง
ปีการศึกษา และมากกว่าสองปีการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต(วิจัยการศึกษา).
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช และนางลัดขันธ์ วิรัชชัย. (2546). แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณศรี พุ่มนวล. (2552). ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ของมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต(พัฒนามนุษย์และสังคม). สงขลา:
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุบลราชธานี, มหาวิทยาลัย. (2553). คู่มือการทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ. อุบลราชธานี:
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

